

MODÜL 2

ELEŞTİREL DÜŞÜNME VE DİJİTAL OKURYAZARLIK BECERİLERİNİ GELİŞTİRME

erasmediah.eu

Co-funded by
the European Union

Ders 2.1

Eleştirel Düşünme Becerilerinin Geliştirilmesi

ERASMEDIAH

Educational Reinforcement Against
the Social Media Hyperconnectivity

**Co-funded by
the European Union**

Ders 2.1

Çevrimiçi Eleştirel Düşünme Becerilerini Geliştirme

Hedefler:

- Genç öğrencilere etkileşimli ve yansıtıcı etkinlikler aracılığıyla eleştirel düşünme kavramını tanıtmak.
- Öğrencileri varsayımları sorgulamaya, farklı bakış açılarını değerlendirmeye ve düşünceli kararlar vermeye teşvik etmek.
- Günlük yaşamda eleştirel düşünmeyi uygulamada özfarkındalık ve özgüven geliştirmek.

Temel mesajlar:

- Eleştirel düşünme, sorular sormak, farklı bakış açılarını keşfetmek ve bilinçli tercihler yapmakla ilgilidir.
- Eleştirel düşündüğümüzde, kararlarımızda daha bağımsız, özgüvenli ve düşünceli oluruz.
- İşbirliği ve empati, farklı bakış açılarını anlamamıza yardımcı olarak eleştirel düşünmeyi güçlendirir.

DERSİN TÜRÜ:

Derse Genel Bakış

Eleştirel Düşünme, düşünceli kararlar almamıza ve farklı bakış açılarını anlamamıza yardımcı olan bir beceridir. Bu derste eleştirel düşünmenin ne anlama geldiğini tartışacağız, bir tahmin oyunu aracılığıyla sonuçları önceden kestirmeye çalışacağız ve bu beceriyi günlük yaşamda nasıl kullanabileceğimize dair düşünce geliştireceğiz.

1: Açılış Etkinliği – Düşünmek Ne Anlama Gelir? (10 dk.)

Düşünme kavramını ve bunun karar verme ve problem çözme sürecindeki yerini birlikte keşfedeceğiz.

2: “Eğer-Şu Olursa” Oyunu (10 dk.)

Farklı senaryolar üzerinden mantıksal düşünmeyi geliştireceğimiz eğlenceli bir tahmin oyununa katılacağız.

3: Grup Etkinliği: Onların Yerinde Olsaydın (10 dk.)

Ortak bir durum hakkında farklı bakış açılarını grup tartışması ve rol oynama yoluyla inceleyeceğiz.

4: Yansıtma: Eleştirel Düşünmeyi Hayatımıza Uygulamak (10 dk.)

Son olarak, eleştirel düşünmeyi kendi hayatımızda nasıl kullanabileceğimizi değerlendirecek ve kendimize küçük bir gelişim hedefi belirleyeceğiz.

1 Adım

Açılış Etkinliği: Düşünmek Ne Demektir?

Bugün, hayatınızın pek çok alanında, okuldan arkadaşlıklara, hobilerden gelecekteki işlerinize kadar size yardımcı olabilecek bir beceriyi keşfedeceğiz. Bu becerinin adı: **Eleştirel Düşünme**.

Peki, düşünmek ne anlama gelir?

Şimdi bir an durup, son zamanlarda bir karar vermeniz gereken bir durumu düşünün.

Belki ne giyeceğinize karar verdiniz, bir arkadaşınıza ne söyleyeceğinizi düşündünüz ya da bir oyunda bir problemi nasıl çözeceğinizi bulmaya çalıştınız.

Hadi, bu anı hatırlayın!

Düşünmek işte tam da böyle başlar seçenekleri değerlendirir, sonuçları tahmin eder ve bir karar verirsiniz.

Eleştirel düşünme, bu süreci daha bilinçli ve dikkatli bir şekilde yapmamıza yardımcı olur.

1 Adım

Açılış Etkinliği: Düşünmek Ne Demektir?

Şimdi, yakın zamanda vermek zorunda kaldığınız bir kararı paylaşalım.

O kararı verirken, elinizdeki tüm **farklı seçenekleri** düşündünüz mü?

Bir seçeneği diğerine tercih ettiğinizde neler olabileceğini **kendinize sordunuz mu?**

İşte tam da bu, Eleştirel Düşünmenin tanımıdır; **karar vermeden önce biraz yavaşlayıp, sorular sormak ve seçenekleri sorgulamak.**

Böylece daha bilinçli, daha mantıklı ve daha doğru kararlar verebiliriz!

2 Adım

"Eğer-O Zaman" Etkinliği

Şimdi, düşünmenin aslında soru sormak ve farklı olasılıkları gözden geçirmek olduğunu öğrendiğimize göre, hızlı ve eğlenceli bir oyun oynayacağız. Bu oyunun adı: “Eğer - O Zaman” Etkinliği.

Size bir durum vereceğim ve sizin göreviniz, bu durumun olası sonuçlarını bulmak olacak. Ne kadar çok sonuç bulursanız, o kadar iyi!

Örneğin:

Eğer ödevinizi evde unutursanız, o zaman ne olabilir?

Cevap şöyle olabilir:

“O zaman, daha düşük not alabilirim.”

veya

“O zaman, öğretmene açıklama yapmam gerekebilir.”

Haydi şimdi, sizin için yeni bir durum geliyor!

Bakalım siz başka hangi olasılıkları düşünebileceksiniz!

2 Adım

"Eğer-O Zaman" Etkinliği

“Eğer-O Zaman” durumlarına başka bir örnek şöyle olabilir: Eğer telefonunu bir günlüğüne kaybedersen, o zaman ne olabilir?

Veya bu:

Eğer en yakın arkadaşınla bir günlüğüne yer değiştirsen, o zaman ne olabilir?

Aşağıda, eleştirel düşünmenin en önemli adımlarından birini önceden düşünme ve harekete geçmeden önce farklı olasılıkları değerlendirme becerisini geliştirmene yardımcı olacak birkaç durum daha bulacaksın.

Şimdi bu durumları birlikte inceleyelim ve her biri için olabildiğince çok farklı sonuç düşünmeye çalışalım!

2 Adım

"Eğer-O Zaman" Etkinliği

"Eğer-O Zaman" ilişkisi için Senaryo / Durum Örnekleri:

- Eğer ödevini evde unutursan, o zaman ne olabilir?
- Eğer telefonunu bir günlüğüne kaybedersen, o zaman ne olabilir?
- Eğer en yakın arkadaşınla bir günlüğüne yer değiştirsen, o zaman ne olabilir?
- Eğer okul servisini kaçırırsan, o zaman ne olabilir?
- Eğer düşünmeden bir şeyi internete yüklersen, o zaman ne olabilir?
- Eğer seninkinden farklı bir fikre sahip biriyle karşılaşırırsan, o zaman ne olabilir?
- Eğer gece çok geç saatlere kadar video oyunu oynarsan, o zaman ne olabilir?
- Eğer daha önce hiç yapmadığın yeni bir şeyi denersen, o zaman ne olabilir?

Haydi şimdi bu durumlar üzerine düşünelim, her biri için farklı sonuçlar hayal etmeye çalış!

3 Adım

Grup Etkinliği: Onların Yerine Geçmek

Hadi, farklı insanların aynı durumu tamamen farklı şekillerde nasıl görebileceğini deneyimleyelim. Bunu, "**Onların Yerine Geçmek**" adlı bir oyunla yapacağız. Her biriniz, başka birinin yerine geçecek ve belirli bir durumla ilgili nasıl hissedebileceğini paylaşacaksınız.

3-4 kişilik küçük gruplar halinde çalışacağız. Her grup, yeni bir okul kuralından etkilenen farklı bir kişiyi temsil edecek:

Okulda üniforma giymek.

3 Adım

Grup Etkinliği: Kendini Başkasının Yerine Koymak

Rol yapma görevleri şu şekildedir:

Grup 1: Öğrenciler

Grup 2: Öğretmenler

Grup 3: Ebeveynler

Grup 4: Okul müdürü

şimdi her grup, sınıfın farklı bir kısmına geçip etkinliği devam ettirebilir. Her grup, kendilerine atanan kişinin bu kural hakkında nasıl hissedebileceğini tartışmak için birkaç dakika ayıracak. Örneğin, Grup 1, ğrencilerin yeni okul üniforması kuralı hakkında nasıl hissedebileceğini düşünecek.

Onların endişelerini, gördükleri faydaları veya karşılaşabilecekleri zorlukları düşünün. Kendi grubunuzun fikirlerini ve bu fikirlerin neden oluştuğunu bir kağıda not edin.

3 Adım

Grup Etkinliği: Kendini Başkasının Yerine Koymak

şimdi, her grup **karakterinin bakış açısını sunacak.**

Her gruptan bir kişi, atanan kişinin bu kuralı nasıl gördüğünü ve neden böyle hissettiklerini paylaşacak. Yaratıcı olabilirsiniz o kişiymiş gibi konuşabilir, aksesuarlar kullanabilir veya hatta canlandırma yapabilirsiniz.

4 Adım

Yansıma: Eleştirel Düşünmeyi Uygulamak

Bugünkü atölye çalışmamızı bu son etkinlikle tamamlıyoruz. Hadi, Eleştirel Düşünmeyi kendi hayatımızda nasıl kullanabileceğimizi düşünelim.

Bir karar vermeden önce kendinize veya başkalarına daha fazla **soru sormak** için hızınızı yavaşlatabileceğiniz bir alan düşünün. Bu, boş zamanınızı nasıl geçireceğinizi karar vermek, bir arkadaşınızla yaşadığınız bir çatışmayı nasıl ele alacağınız ya da internette bir şey gördüğünüzde neye inanacağınız olabilir.

Bir an durup bunu düşünün; sonra, bir yapışkan not kağıdına kendiniz için bir küçük hedef yazın o alanda **bu hafta eleştirel düşünmeyi uygulamak** için yapabileceğiniz bir şey.

4 Adım

Yansıma: Eleştirel Düşünmeyi Uygulamak

Düşüncelerini grup ile paylaşmak isteyen biri var mı?

Unutmayın, Eleştirel Düşünme her zaman 'doğru' cevabı bulmakla ilgili değildir sorular sormak, farklı seçenekleri değerlendirmek ve düşünceli seçimler yapmakla ilgilidir. Ne kadar çok pratik yaparsanız, o kadar iyi olursunuz.

Temel Çıkarım Özeti

- Eleştirel düşünme, durumları analiz ederek ve olası sonuçları önceden tahmin ederek bilinçli ve sağlıklı kararlar verebilmemiz için temel bir beceridir.
- Mantıklı düşünme ise, “Eğer-O Zaman” uygulamasında olduğu gibi yapılandırılmış akıl yürütme yoluyla neden-sonuç ilişkilerini anlamamıza yardımcı olur.
- Herkesin, aynı duruma farklı bir bakış açısıyla yaklaşmasının nedeni; sahip olduğu deneyimler, inançlar ve ihtiyaçlarının farklı olmasıdır.
- Eleştirel düşünme, günlük yaşamda karşılaştığımız sorunları çözmek, doğru kararlar almak ve insanlarla daha sağlıklı ilişkiler kurmak için kullanılabilir.

Gençlik çalışanları, eğitimciler ve öğretmenlere yönelik yönergeler

Hedef:

Bu ders, genç öğrencilere Eleştirel Düşünmenin temel kavramlarını eğlenceli ve etkileşimli bir şekilde tanıtmak için tasarlanmıştır. Ders, hem resmi hem de gayriresmî ortamlarda, minimum malzeme ile uygulanabilir. Kolaylaştırıcılar, etkinlikleri grubun ihtiyaçlarına ve dinamiklerine göre uyarlamaya teşvik edilir.

Gerekli Malzemeler:

- Projeksiyon cihazı ve perde
- Hoparlörler
- Video oynatımı için laptop veya cihaz
- Flipchart veya yazı tahtası
- Tahta kalemleri
- Kağıtlar / yapışkanlı not kağıtları
- Tükenmez kalem veya kurşun kalem

1 Adım: Açılış Etkinliği: Düşünmek Ne Anlama Gelir? (10 Dakika)

Katılımı teşvik etmek için sıcak, samimi bir yaklaşımla rahat bir ortam oluşturun. Konuyu anlaşılır kılmak için basit ve günlük hayattan örnekler kullanın: kıyafet seçimi yapmak ya da bir oyundaki bir problemi çözmek gibi karar anlarını örnekleyin. Paylaşımı teşvik edin; gerekirse önce kendi örneğinizi verin ve daha sessiz katılımcıları nazikçe sohbete dahil edin. Önemli fikirlerin altını çiziniz; Eleştirel Düşünmenin bir seçim yapmadan önce farklı seçenekleri ve olası sonuçları düşünmek anlamına geldiğini vurgulayın.

Temel Tartışma Noktaları:

- Eleştirel düşünme, harekete geçmeden önce durup sorular sormak demektir.
- Günlük kararlar, eleştirel düşünme pratiği yapmak için fırsatlar sunar.
- Bu beceri, seçenekleri keşfetmemize, olası sonuçları önceden görmemize ve daha bilinçli seçimler yapmamıza yardımcı olur.

2 Adım: “Eğer-O Zaman” Etkinliği (10 Dakika)

Öğrencileri yaratıcı düşünmeye teşvik edin ve her “Eğer-O Zaman” durumu için hem olumlu hem de olumsuz sonuçları göz önünde bulundurmalarını isteyin. Burada yanlış cevap olmadığını vurgulayın, amaç, düşünceyi genişletmek ve farklı olasılıkları keşfetmektir.

Her senaryo tartışılırken, öğrencilerin sırayla cevap vermesine ya da grup olarak yanıtlar sunmasına fırsat tanıyın.

Gerekirse, öğrencilerin ilgisine göre oyunun hızını ayarlayın. Daha küçük yaş grupları için daha basit “Eğer-O Zaman” durumları seçebilir, daha büyük gruplar için daha karmaşık senaryolarla tartışmayı derinleştirebilirsiniz.

Temel Tartışma Noktaları:

- **İleriye dönük düşünme:** Eleştirel düşünme, bir karar vermeden önce olası sonuçları öngörmeyi içerir.
- **Olasılıkları değerlendirme:** Her durumun birden fazla sonucu olabilir ve bunları keşfetmek önemlidir.
- **Sorumluluk:** Alınan kararların, hem kendimizi hem de başkalarını etkileyebilecek sonuçları vardır.

3 Adım: Grup Çalışması: Kendini Başkasının Yerine Koymak (10 Dakika)

Öğrencilerin gruplarını oluşturmalarına yardımcı olun. Birlikte çalışmaları ve birbirlerinin fikirlerine saygı duymaları için cesaretlendirin.

Rol yapma etkinliği için yaratıcı düşünmeyi ve empatiyi ön plana çıkararak olumlu bir ortam oluşturun. Katılımcılara, bu etkinliğin amacının farklı bakış açılarını keşfetmek olduğunu, başkalarını yargılamak ya da eleştirmek olmadığını hatırlatın.

Grup tartışmaları sırasında gerektiğinde rehberlik edin. Öğrencilere şu tür sorular sorarak düşünmeye teşvik edin: “Karakteriniz ne gibi zorluklarla karşılaşabilir?” ya da “Bu kural, onların günlük hayatını nasıl etkilerdi?” Her grup üyesinin tartışmaya ve sunuma katkıda bulunmasını sağlayarak aktif katılımı destekleyin.

Temel Tartışma Noktaları:

- Farklı roller ve deneyimler, bireylerin aynı durumu nasıl algıladığını şekillendirir.
- Farklı bakış açılarını anlamak, empatiyi geliştirir ve daha iyi kararlar alınmasına yardımcı olur.
- Eleştirel düşünme, zorluklara etkili çözümler bulmak için farklı görüşleri dikkate almayı içerir.

Adım 4: Yansıtma: Eleştirel Düşünmeyi Hayata Uygulamak (10 Dakika)

Bu yansıtma etkinliğini etkili bir şekilde yürütmek için, katılımcıların düşüncelerini rahatça paylaşabilecekleri sakin ve odaklanmış bir ortam oluşturun.

Öğrencileri, eleştirel düşünmeyi günlük yaşamlarında kullanabilecekleri gerçek durumlar üzerine düşünmeye teşvik edin ve bu beceriyi kendi deneyimleriyle ilişkilendirmelerine yardımcı olun. Katılımcılar hedeflerini paylaşma konusunda isteksizse, siz de basit bir kişisel hedefinizi paylaşarak örnek olun. Yapılan her katkıyı olumlu bir şekilde destekleyin ve eleştirel düşünmenin mükemmeliyet değil, pratik yoluyla geliştirilen bir beceri olduğunu vurgulayın.

Temel Tartışma Noktaları:

- Karar vermeden önce anlamlı sorular sormak ve farklı bakış açılarını dikkate almak önemlidir.
- Eleştirel düşünme, arkadaşlıklar, çatışmalar veya bilgi değerlendirme gibi günlük durumlarda uygulanabilir.
- Küçük ve ulaşılabilir hedeflerle başlamak, eleştirel düşünme alışkanlığını geliştirmeye yardımcı olur.

Takip Etkinliği:

Katılımcılardan bir hafta boyunca günlük tutmalarını isteyin. Bu günlükte, bir problem çözerken veya bir karar alırken eleştirel düşünme becerilerini ne zaman kullandıklarını not etsinler. Bir sonraki oturumda, deneyimlerini paylaşabilir ve bu süreçte neler öğrendiklerini tartışabilirler.

Öğretmenler için İpuçları:

- **Zaman Yönetimi:** Her bölümün süresini kontrol altında tutun.
- **Katılımı Teşvik Edin:** Daha sessiz öğrencileri de düşüncelerini paylaşmaya davet ederek sürece dahil edin.

Kaynakça

- UNICEF - *6 Tips for Teens on How to Develop Critical Thinking* - 7 October, 2021. Link:
- <https://journalistsresource.org/politics-and-government/fake-news-fact-checking-research-2019/>
- Reebot Foundation - *Developing Critical Thinking In Teens: Parents Guide*. Link:
<https://learnenglishteens.britishcouncil.org/study-break/video-zone/five-ways-spot-fake-news>

SINAV

Her soruda yalnızca bir seçeneğin doğru olduğu eleştirel düşünme becerilerini anlamanızı test etmek için doğru cevabı seçin.

1. Eleştirel düşünmenin temel bir yönü nedir?
 - A. Herkesle aynı fikirde olmak
 - B. Karar vermeden önce düşünülmüş sorular sormak
 - C. Farklı bakış açılarını görmezden gelmek
 - D. Düşünmeden karar vermek
2. Bir durumda farklı bakış açılarını dikkate almak neden önemlidir?
 - A. Diğerlerini kafa karıştırmak için
 - B. Daha hızlı karar verebilmek için
 - C. Farklı deneyimleri anlamak ve daha iyi seçimler yapmak için
 - D. Her zaman çoğunluğun fikrine katılmak için
3. Bir arkadaşınızla yaşadığınız bir çatışmada eleştirel düşünmeyi uygulamanın ilk adımı nedir?
 - A. Durumdan tamamen kaçınmak
 - B. Onun bakış açısını dinlemek
 - C. Hızlıca bir taraf seçmek
 - D. Duygularını görmezden gelmek

SINAV

4. Aşağıdakilerden hangisi çevrimiçi ortamda eleştirel düşünmeyi uygulamaya bir örnektir?

- A. Okuduğunuz her şeye inanmak
- B. Kaynağını doğrulamadan bilgi paylaşmak
- C. Bir içeriği paylaşmadan önce bir web sitesinin güvenilirliğini sorgulamak
- D. Çelişkili bilgileri görmezden gelmek

5. Küçük hedefler belirlemek, eleştirel düşünme becerisini nasıl geliştirebilir?

- A. Düşünmeden karar vermeyi kolaylaştırır
- B. Günlük yaşamda bilinçli düşünme pratiği yapmanıza yardımcı olur
- C. Düşünme ihtiyacını ortadan kaldırır
- D. Başkalarının fikirlerini takip etmeye zorlar

Cevaplar

Soru 1: B

Soru 2: C

Soru 3: B

Soru 4: C

Soru 5: B

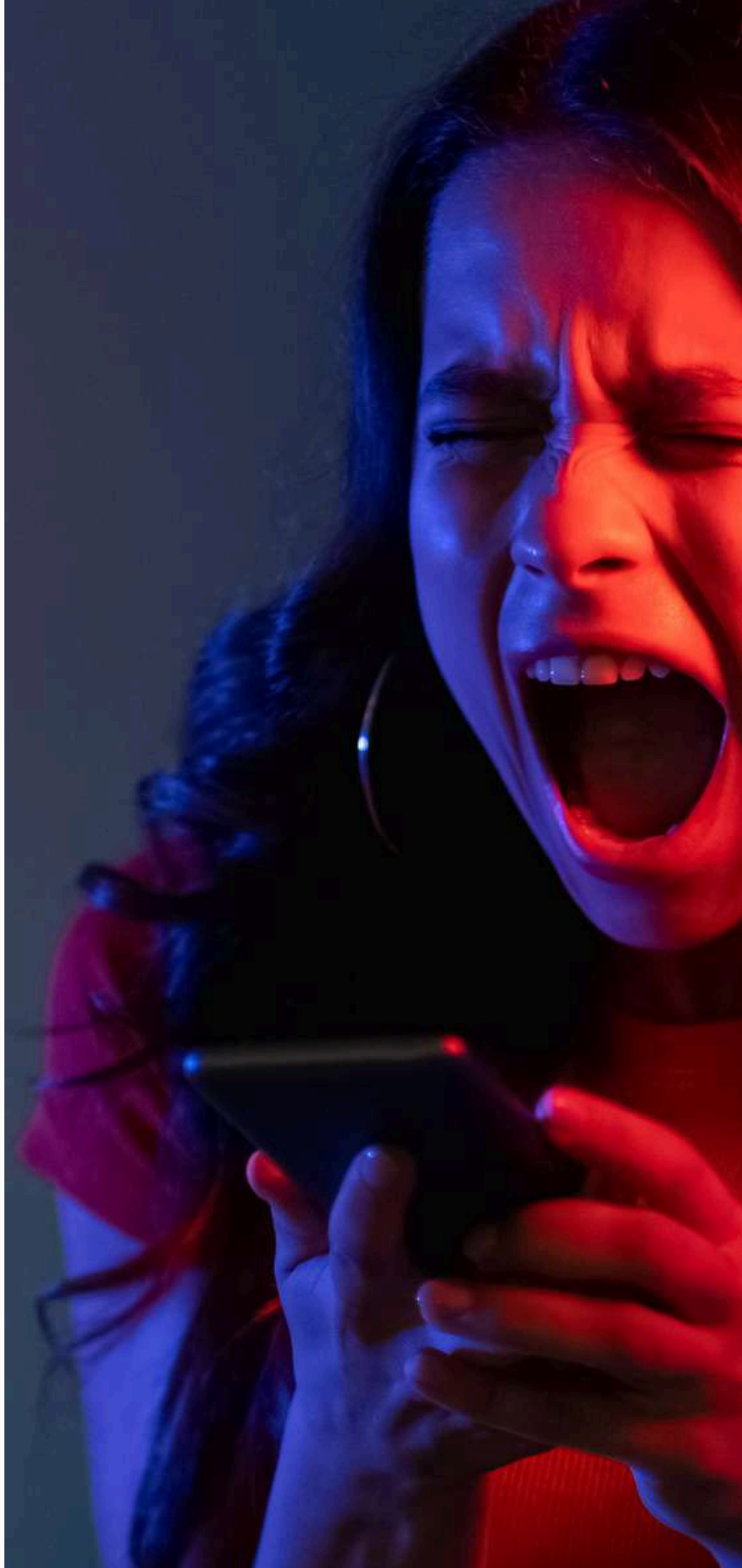

CRITICAL THINKING

Centrum Wspierania
Edukacji
i Przedsiębiorczości

Co-funded by
the European Union

Avrupa Birliği Tarafından Finanse Edilmektedir. Bununla birlikte, ifade edilen görüş ve görüşler yalnızca yazar(lar) ın görüşleridir ve Avrupa Birliği veya Avrupa Araştırma Yürütme Ajansı'nın görüşlerini yansıtmaması gerekmez. Ne Avrupa Birliği ne de EACEA bunlardan sorumlu tutulamaz.